

De opfokkosten voor jongvee worden onderschat. **Kostenverlaging** gaat het snelst door minder vee te vervangen en de afkalfleeftijd te verlagen.

In jongveeopfok is veel geld te verdienen

ER is veel geld te verdienen in de jongveeopfok door verbetering van de technische resultaten. En hoewel veehouders dit weten en adviseurs erop hameren, blijft de jongveeopfok op veel bedrijven een ondergeschoven kindje. Dat stelt Michel de Haan, projectleider van het in 2012 afgesloten project waarin het rekenprogramma Jonkos is ontwikkeld. Daarbij stonden de opfokkosten van jongvee centraal.

Uit het project blijkt onder andere dat melkveeouders hun opfokkosten nog steeds niet goed kennen en er niet echt mee bezig zijn. Want als er een mindere kuil op het erf ligt heet dat ineens een 'pinkenkuil', en bij tijdgebrek brengen boeren het aantal keren verstrekken van

ruwvoer terug tot één keer per twee dagen en schuiven het wat vaker aan. Dat daarbij wat broei optreedt aan het voerhek, wat een lagere opname en daarmee groei tot gevolg heeft, is 'niet zo erg'.

Tot € 20.000 lagere kosten

De jongveeopfokkosten op een melkveebedrijf met 100 koeien en 800.000 kilo melk zijn € 1.974 per dier. Op bedrijfsniveau betekent dat een kostenpost van ruim € 61.000 per jaar (zie tabel). Deze kostenpost kan flink lager uitpakken als er op de juiste onderdelen een technische verbetering plaatsvindt.

De meeste winst ligt in het terugdringen van het vervangingspercentage, het verlagen van de afkalfleeftijd van het

Basisadviezen voor lagere jongveekosten

Lagere jongveekosten zijn te bereiken door:

- ▶ Houd minder jongvee aan voor vervanging van vee. Stimuleer dat door het onder eind van de veestapel te insemineren met een vleesras, zodat u niet in de verleiding komt toch vaarskalveren van deze dieren aan te houden.
- ▶ Geef kalveren bij de geboorte direct biest volgens de geldende normen. Een goede biestperiode maakt het kalf weerbaarder en zorgt

voor een goede start.

- ▶ Geef de kalveren in de eerste maanden kunstmelk. Dat is beter afgestemd op de behoefte van het kalf dan koemelk.
- ▶ Wen de kalveren vroeg aan ruwvoer en krachtvoer.
- ▶ Maak regelmatig een rantsoenberekening met uw voerleverancier voor het jongvee en spreek de resultaten met betrekking tot groei en conditie met hem door. Maak daarbij gebruik van de groeipotentie in het eerste levensjaar.

- ▶ Insemineer de kalveren bij een borstomvang van 165 à 170 centimeter. Hun gewicht ligt dan zo'n beetje tussen de 360 en 380 kilo. Bij een normale dracht en groei kalven ze dan met voldoende gewicht af om een goede eerste lijst te kunnen maken.
- ▶ Wees zuinig op de oudere koeien. Bedenk dat een paar extra rietjes en een paar weken extra tussenkalftijd minder kosten dan het vervangen van een verder gezonde koe.

jongvee en in productieverhoging bij de melkkoeien, waarbij dan weer minder jongvee nodig is. Een combinatie van de verbeteringen levert nog meer op: tot een maximale verbetering van € 21.000, ofwel een reductie van de opfokkosten met een derde.

Veevervanging

De veevervanging in Nederland ligt boven de 30 procent in combinatie met een jongveebezetting van zeven of acht stuks per tien koeien.

De jongveebezetting lijkt de laatste jaren toe te nemen, met name op bedrijven die voorsorteren op groei na het wegvalen van het melkquotum per 1 april 2015. Daar is behalve vervanging ook extra jongvee nodig voor de aanwas van de melkveestapel. Met zeven of acht stuks jongvee per tien koeien komen zonder verkoop elk jaar rond drieënhalve varzen per tien koeien aan de melk.

Volgens De Haan moet de veevervan-

De afkalftijd kan omlaag door niet leeftijd maar gewicht als parameter te gebruiken om het inseminatiemoment te bepalen.
FOTO: PENN COMMUNICATIE

R11

Verbeteren technische resultaten scheelt ruim € 20.000

Effect van hogere productie per koe, lagere veevervanging, jonger afkalven of combinatie van deze factoren op de jongveeopfokkosten

	uitgangs- situatie	hogere productie per koe	lagere vervanging	jonger afkalven	hogere productie en lagere vervanging	hogere productie en jonger afkalven	lagere vervanging en jonger afkalven	hogere productie en lagere vervanging en jonger afkalven
productie (x 1.000 kg)	800	800	800	800	800	800	800	800
aantal koeien	100	90	100	100	90	90	100	90
vervanging (%)	30	30	24	30	24	30	24	24
aantal vaarzen nodig	30	27	24	30	22	27	24	22
afkalftijd (jaar)	2.02	2.02	2.02	2.00	2.02	2.00	2.00	2.00
totaal jongvee	66,3	60	55	61	49	55	49	45
kosten per dier (€)*	1.974	1.983	1.995	1.717	2.003	1.726	1.737	1.746
totaal kosten (€)*	61.347	55.549	49.525	53.494	45.752	48.346	43.351	40.009

* incl. kosten ruwvoer, dierenarts, mestafzet, grond, gebouwen, installaties, water en energie en arbeid; bron: rekenprogramma Jonkos

Focus op een onderdeel van de jongveeopfok en verbetering van het technisch resultaat leveren direct kostenbesparing op.

ging een stuk lager kunnen dan 30 procent. Hij beseft dat veehouders graag alleen met eigen jongvee hun melkkoeien willen kunnen vervangen. De valkuil daarbij is dat eigenlijk te veel jongvee wordt aangehouden om zeker te zijn dat

het bedrijf niet hoeft aan te kopen. Een goed streven om insleep van dierziekten te voorkomen, maar De Haan vraagt zich af of er ook niet (veel) koeien worden vervangen omdat het jongvee er nu eenmaal staat en dus ooit een keer afkalft.

“Door de druk van jongvee worden koeien te snel afgevoerd. Beseft dat koeien pas vanaf hun tweede lactatie geld voor je gaan verdienen. De melkopbrengsten uit de eerste lactatie zijn amper genoeg om de opfokkosten van diezelfde ➔

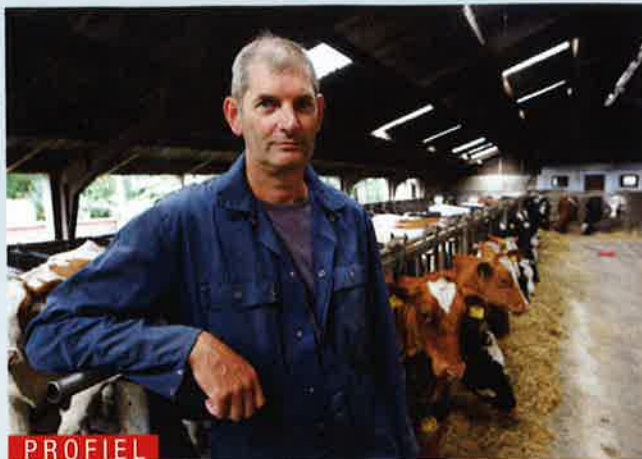
'Jongvee eerst hard voeren, op 13 maanden pas de pens vullen'

Henrie van Summeren vindt dat optimalisatie van een onderdeel van je bedrijf leidt tot rendement.

Jongveeopfok had al zijn aandacht en toen Van Summeren in 2009 stopte met melkvee houden, wilde hij dieren houden. Via zijn voerleverancier kwam hij in contact met een veehouder die de opfok wilde uitbesteden. Nu zijn er zo'n negentig stuks jongvee van twee bedrijven in een veterinaire eenheid.

"Om de veeartskosten zo laag mogelijk te laten zijn, houden we onze gezondheidsstatus zo hoog mogelijk", zegt Van Summeren. Hij laat de veterinaire elke vier tot acht weken komen en ent het jongvee in een vast schema tegen BVD en in maart en september tegen IBR.

De dieren zijn ongeveer vier maanden als ze op het bedrijf komen. "Tot een maand of tien leeftijd kun je ze eigenlijk niet hard genoeg voeren. Dan vervetten ze niet en groeien ze het hardst." De dieren krijgen een gemengd rantsoen

PROFIEL

Naam: Henrie van Summeren (55). **Woonplaats:** Elsendorp (N.-Br.). **Bedrijf:** 90 stuks jongvee in opfok voor derden, 35 hectare akkerbouw. **FOTO:** BERT JANSEN

van snijmais, graskuil, hooi en daarnaast brok. Het krachtvoer komt als zakgoed. "In bulk wordt het oud, muf en soms schimmelig. Dat moet je niet willen bij je jongste dieren. In zakken blijft het vers en kan ik het koel en donker opslaan."

De kalveren blijven in groepen van acht à tien dieren bij elkaar tot ze naar de inseminatiegroep gaan. Dat is een groep van twintig. Niet de

leeftijd maar de borstomvang bepaalt het inseminatietijdstip. 1,70 meter is nodig, maar soms insemineert Van Summeren iets vroeger. Gemiddeld zijn 1,3 tot 1,4 rietjes per dracht nodig. Vanaf ongeveer dertien maanden leeftijd verskraalt het rantsoen. "Vanaf die periode moet je een verschuiving maken van een rijk naar een pensvullend rantsoen. Dan moet de pens aan het werk en maak je er

echte ruwvoerwerkers van." De gemiddelde afkalftijd is 24 maanden.

Van Summeren heeft jaarlijks vier hectare snijmais nodig voor het jongvee, en dat vult hij aan met stro (ook als strooisel) dat resteert na de tarweteelt en met eigen graszaad. Van zijn perceel Engels raaigras haalt hij na de oogst ook nog twee maaisnedes af en het tweede jaar maait hij dit ook. Dat scheelt enorm in inzaaikosten. "Zo houden we via kringloop en slim combineren van onze twee takken de kosten laag."

De kosten voor sperma zijn voor de eigenaar, zo ook het risico van sterfte. Van Summeren krijgt een vaste dagvergoeding per dier en betaalt daaruit onder meer de ki, dierenarts, voer, verzekering, brandstof en transport. De opfokkosten liggen tussen 90 en 95 cent per dier per dag, ofwel ruwweg €580. Dat is exclusief de melkperiode en de laatste maand voor afkalven, want dan brengt Van Summeren de dieren naar hun eigenaar terug.

vaars te dekken. Ik zie op bedrijven die bewust hun jongveebezetting sterk terugdringen, dat het ook lukt om de koeien ouder te laten worden."

Jonger afkalven

Het rekenprogramma toont dat ook een

Een passend rantsoen voor elke groep jongvee, draagt bij aan de optimale groei van aankomende vaarzen. **FOTO:** BERT JANSEN

lagere afkalftijd van de vaarzen een behoorlijke besparing van de kosten geeft. Nu ligt de gemiddelde afkalftijd op 26 maanden, maar jongveeopfokkers halen vaak met gemak 24 maanden. En als veehouders jongvee niet als sluitpost zien maar als corebusiness, dan moet dat ook op de melkveebedrijven makkelijk kunnen. Want uit onderzoek blijkt dat veel veehouders jongvee insemineren op leeftijd in plaats van op gewicht. Pinken worden dan pas op zestien maanden leeftijd voor het eerst geïnsemineerd, terwijl dat vaak op basis van gewicht eerder had gekund.

De besparing van een lagere afkalftijd komt dus uit het feit dat er dan minder dieren nodig zijn bij een gelijkblijvende vervanging. Als dan ook de vervanging nog een beetje omlaag kan, is vijf stuks jongvee op tien koeien nog voldoende.

De afkalftijd kan vooral omlaag als veehouders de jeugdgroei in het eerste

jaar weten te benutten, zodat de dieren op ruwweg veertien maanden leeftijd zwaar genoeg zijn om te kunnen worden geïnsemineerd. Voor een goede opfok hebben alle veevoerleveranciers een jongveeopfokplan ter beschikking met richtlijnen voor groei en geadviseerde voerhoeveelheden in energie en eiwit.

Focus

Winst zoeken door overige kosten te verlagen zet minder zoden aan de dijk dan de besproken werkwijze. Proberen te bezuinigen op dierenartskosten, mestafzet- of ki-kosten helpt natuurlijk wel, maar dan praat je over tientjes per jaar. Dat is ook geld natuurlijk, maar de grote verdiensten zitten in het verminderen van het aantal op te fokken dieren. En komt vooral uit focus op een structurele verbetering van afkalftijd en veevervanging.

Wijnand Hogenkamp